Bibliotekplan

2021-2025

KARMØY BIBLIOTEK

1.

Innholdsfortegnelse

1. Bakgrunn 3
2. Status og utvikling i Karmøy folkebibliotek 2013 -2019 3
2.1. Organisering, tilbud og tjenester 5
3. Utviklingstrekk innenfor biblioteksektoren 7
4. Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 : Rom for demokrati og dannelse 8
5. Strategiske mål og visjoner 9
6. Satsingsområder 11
6.1. Samarbeid mellom folkebibliotek og skolebibliotek 11
6.2. Digitale tjenester 13
6.3. Arrangementer 16
6.4. Brukermedvirkning 18
7. Fremtidige mål for Karmøy folkebibliotek - en oppsummering 20
8. Litteraturliste 21

1. Bakgrunn

I 2014 ble *Bibliotekplan i Karmøy kommune 2015-2019* (Karmøy folkebibliotek, u.a.) vedtatt, og denne har fungert som et godt hjelpemiddel til å videreutvikle folkebibliotektjenesten i kommunen. Mange, for ikke å si alle, tiltakene ble gjennomført. Investering i og implementering av selvbetjent utlån, samt etablering av meråpne bibliotekavdelinger, var tiltakene som krevde størst ressurser - økonomisk og personalmessig. Samtidig ga dette også størst effekt i form av økt tilgjengelighet, flere besøkende, og ga dessuten mulighet til visse omprioriteringer.

I 2014 trådte ny, revidert *Lov om folkebibliotek* i kraft. Som tidligere var målsettingen for folkebibliotekene ifølge loven å "fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet" (folkebiblioteksloven, 1986 § 1). Det ble lagt større vekt på aktiv formidling, møteplassfunksjoner og markedsføring, i og med at folkebibliotekene nå også skulle være en "uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent".

Biblioteksektoren er stadig i utvikling, som samfunnet forøvrig. For å kunne oppfylle målsetningene i folkebiblioteksloven, må Karmøy folkebibliotek utvikle og ha framtidsrettede tjenester. Det er behov for å revidere gjeldende bibliotekplan, og bibliotektjenesten må kultiveres i samspill med eksterne og interne aktører for å være en inkluderende, mangfoldig og utbytterik tjeneste. Revidering av gjeldende bibliotekplan er også lagt inn i *Kommunal planstrategi 2020 – 2023*.

2. Status og utvikling i Karmøy folkebibliotek 2013 -2019

I 2013 og 2014 gikk utlån av film i fysisk format drastisk ned, mens utlån av bøker lå nokså stabilt. Besøkstallene i 2013 lå på 118 515, men gikk i 2014 ned med over 3500 besøk. Dette fordi bibliotekets filialer kun hadde åpent tre dager per uke, grunnet redusert bemanning. Utlån av film fortsatte å dale i 2015, men utlånet av bøker steg. Biblioteket fikk tilbake en stilling, og filialene hadde igjen åpent hele uken, og besøkstallet steg med 13% (over 15 000 flere besøkende). I 2016 holdt utlån og besøk seg stabilt, mens i 2017 kom en liten nedgang i utlån av film og bøker for voksne. Kopervik opplevde nedgang i antall besøkende på grunn av arbeid, og dermed reduserte parkeringsmuligheter, på Festplassen. Samtidig fikk Norheim en økning i besøk på over 24%.

Utlåns- og besøkstall, 2013 - 2019:

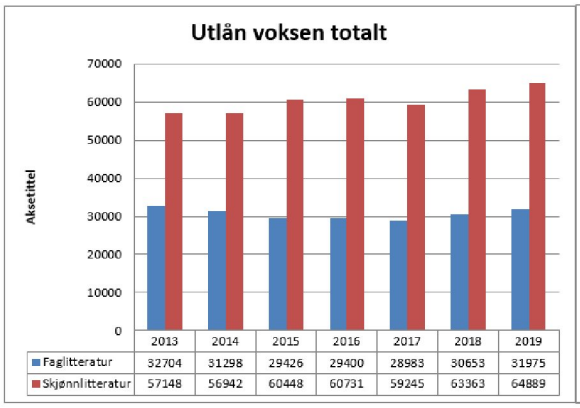

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Faglitteratur	32704	31298	29426	29400	28983	30653	31975
Skjønnlitteratur	57148	56942	60448	60731	59245	63363	64889

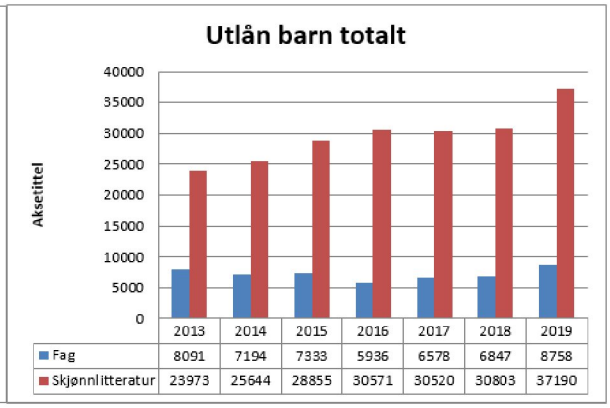

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Fag	8091	7194	7333	5936	6578	6847	8758
Skjønnlitteratur	23973	25644	28855	30571	30520	30803	37190

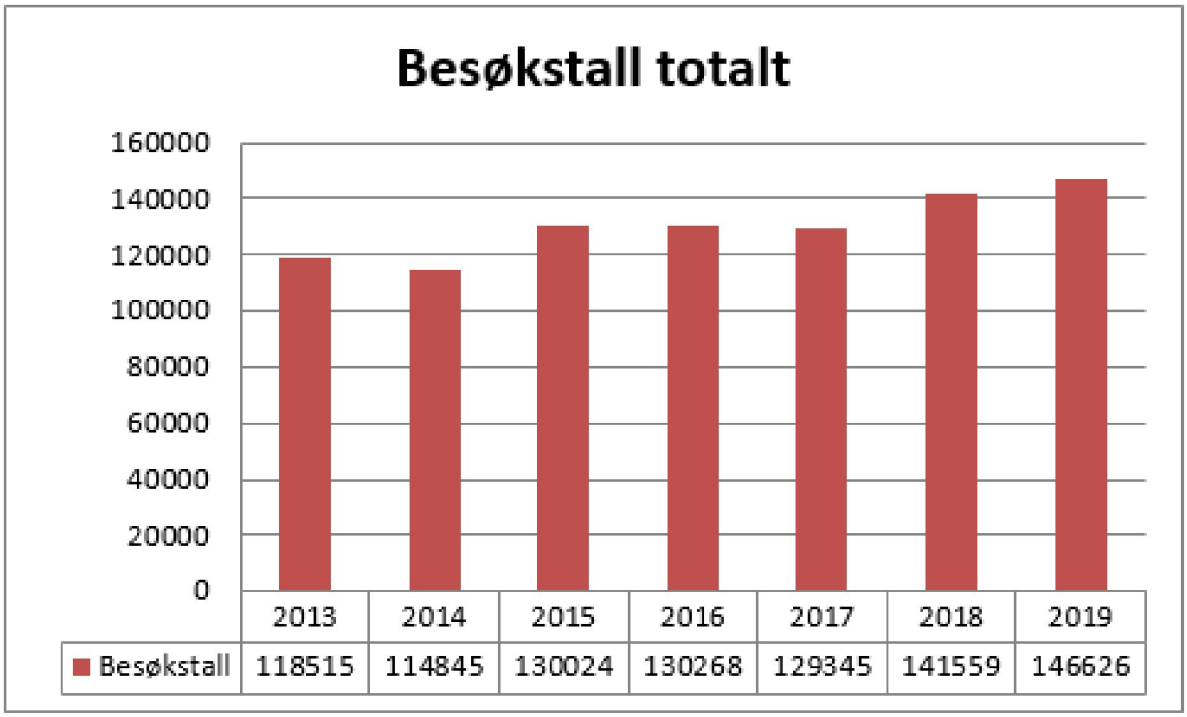

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Besøkstall	118515	114845	130024	130268	129345	141559	146626

I januar 2018 ble filialen på Norheim "meråpen". Senere samme år fulgte Kopervik og Skudeneshavn etter. Åkrehamn ble "meråpen" våren 2019. Dette resulterte i stigende utlåns- og besøkstall. Med synkende filmutlån, betød dette en reell oppgang i utlån av fag- og skjønnlitteratur. I 2019 hadde biblioteket en stor økning i utlån, noe arbeidet med den digitale nasjonale lesekampanjen for barn, *Sommerles.no*, kunne ta en stor del av æren for. Utlån av film gikk også opp, det samme gjorde besøkstallene på hovedbiblioteket i Kopervik og på Norheim filial. På filialene i Skudeneshavn og Åkrehamn gikk besøkstallene ned.

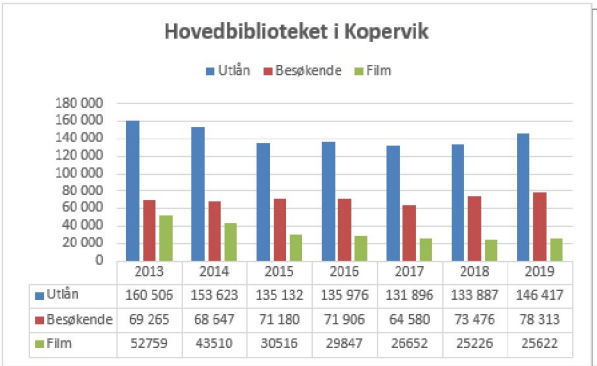

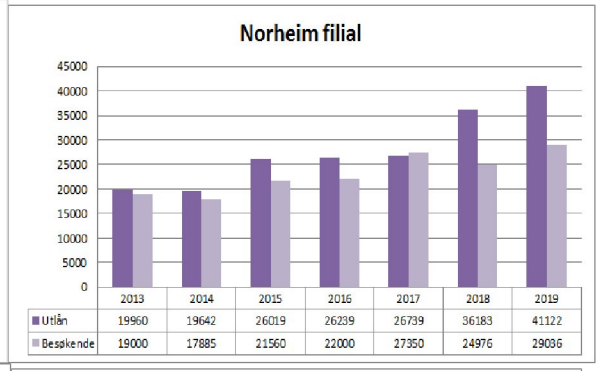

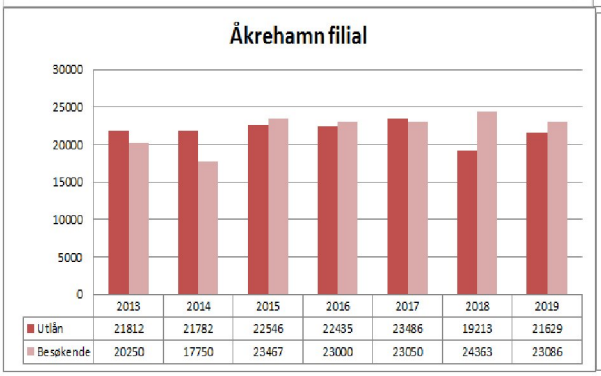

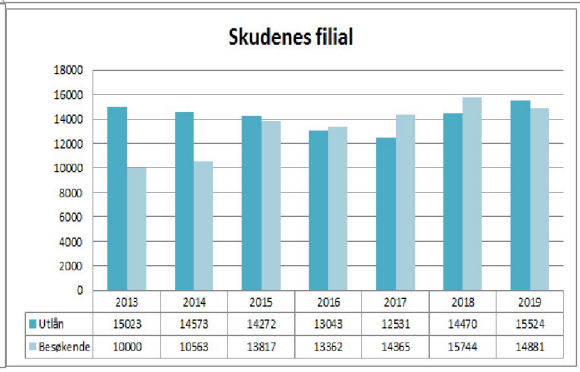

Samlet sett har besøkstallene steget med cirka 23 % mellom 2013 og 2019, mens det totale utlånet har vært stabilt. De reelle tallene representerer en oppgang i utlån av bøker, og en betydelig nedgang i utlån av film.

Dagens bibliotekbrukere er fra alle aldersgrupper og samfunnslag. Den største lånergruppen er likevel kvinner i aldersgruppen 40 +. Denne brukergruppen låner gjerne på vegne av hele familien - til barn, partnere, og aldrende familiemedlemmer. Biblioteket er i stor grad en møteplass for forskjellige grupper, og biblioteket betjener også en mangfoldig brukergruppe som stikker innom for å benytte øvrige tjenester (kopiering, publikums-PCer med mer). Biblioteket er i aller høyeste grad et lavterskeltilbud, hvor man ikke behøver å ha et spesielt ærend for å besøke eller oppholde seg.

2.1. Organisering, tilbud og tjenester

Karmøy folkebibliotek er i dag lokalisert med hovedbibliotek i Kopervik og bibliotekfilialer på Norheim, i Åkrehamn og Skudeneshavn. Biblioteket har til sammen 13 hjemler, fordelt på 14 ansatte. Norheim og Åkrehamn filial har hver sin ansatte i fulle stillinger, Skudeneshavn har en 90% stilling, og de resterende stillingene er lagt til hovedbiblioteket, der bibliotekets administrasjon befinner seg. Her foregår alt av sentrale oppgaver som bokbestillinger, katalogisering, klargjøring, planlegging av arrangement og utvikling av www.folkebibliotek.no. Biblioteket samarbeider med eksterne partnere om arrangement og oppsøkende virksomhet utenfor biblioteket.

Norheim filial ligger i Norheim barneskoles underetasje, og ligger ellers nær Norheim kulturhus, idrettsanlegg, byggefelt og turområde.
I dag er Norheim blitt den største filialen utenom hovedbiblioteket, med besøkstall som ligger langt høyere enn på de to andre filialene. Besøkstallet begynte å stige når det ble tydeligere skiltet til biblioteket, og man ser også at mange fra nabokommunen Haugesund benytter denne filialen. Norheim filial har et stort nedslagsfelt med hele fastlands-Karmøy som målgruppe, og tilbudet om meråpent er svært populært.

Bibliotekfilialen i Åkrehamn ligger i Karmøy kulturhus, noe som er et pluss med hensyn til samarbeid med andre aktører i kultursektoren - flere kulturtilbud under samme tak. Filialen i Åkrehamn hadde lenge høyest besøkstall utenom hovedbiblioteket i Kopervik, noe som kan ses i sammenheng med beliggenheten i kulturhuset, og besøkende fra kulturskolen. Filialen ligger i nærheten av en barneskole, og blir flittig besøkt av skoleklasser.

Skudeneshavn filial deler hus med Skudenes menighetskontor i en eldre trebygning utenfor sentrumskjernen. Filialen er Karmøys eldste bibliotek, og ble opprinnelig stiftet i 1801 som et leseselskap av presten Krogh i Falnes prestegjeld. Lokalene er dessverre ikke universelt utformet. I nærheten ligger Skudeneshavn barneskole, som representerer en av filialens største brukergrupper (Karmøy kommune, 2018).

Karmøy folkebibliotek er ett og samme bibliotek, enten man benytter biblioteket i Kopervik, Norheim, Åkrehamn eller Skudeneshavn. For best mulig utnyttelse av boksamlingen, går det bibliotektransport flere ganger i uken mellom hovedbiblioteket og filialene. Dette gjør at brukerne får et mer sømløst tilbud, og kan hente, låne og levere materiale der det passer dem best. . Besøks- og utlånstall på hver avdeling varierer som nevnt, og tallene påvirkes sannsynligvis av demografi, utdannelsesnivå og beliggenhet.

Karmøy folkebibliotek er generelt sett nokså tradisjonelt innredet, med bokhyller, sitteplasser, studieplasser, skranke og publikums-PCer. I forbindelse med nye krav til folkebibliotekene som møteplass og arrangementsarena, har det blitt utført en større kasseringsjobb, for å kunne innrede mer funksjonelt. Der det har vært mulig, er hyllene på

hjul, slik at det kan rigges til arrangementer i bibliotekets lokaler, med sitteplasser, scene og lydanlegg. Folkebiblioteket er en levende arena for samtale og debatt, med en stor bredde av arrangementer hver sesong, både innomhus og utomhus.

Etter at tiltakene i *Bibliotekplan 2014 -2019* var gjennomført, fremstår i dag Karmøy folkebibliotek som et moderne og digitalt bibliotek. Man kan laste ned biblioteksystemets app for å få lånekort, låneprofil og bibliotekets katalog på mobiltelefonen. E-bøker og lydbøker kan også lånes ved hjelp av en ny app. Biblioteket har en ny, "up-to-date" hjemmeside, www.folkebibliotek.no, og meråpent bibliotek er opprettet på alle avdelinger. Meråpent bibliotek betyr at brukere kan benytte biblioteket fra kl. 07.00 til 23.00 hver dag – hele året, utenom betjent åpningstid. Alarmportaler, kameraovervåkning og digitale innloggingspaneler er installert.

Meråpent bibliotek har resultert i mer arbeid, ettersom materiale innleveres på alle avdelinger utenom ordinær åpningstid - det være seg kvelder, helger, helligdager og ferietid. Dette skal sorteres, ryddes, settes på reserveringshylle eller sendes videre til filialer eller andre bibliotek i landet. Omløpstallet på samlingen har gått opp, ettersom flere brukere nå har mulighet til å komme innom biblioteket for å låne. Biblioteket får svært gode tilbakemeldinger på dette tilbudet. Økt selvbetjening har likevel frigitt noe tid til mer oppsøkende virksomhet, planlegging og gjennomføring av arrangement. En halv stilling er nå dedikert til oppsøkende virksomhet mot skolene, blant annet med bokprat og veiledning i skolebibliotekarbeid.

3. Utviklingstrekk innenfor biblioteksektoren

Den internasjonale bibliotekorganisasjonen *IFLA* har definert seks trender som forventes å forandre informasjonsmiljøet globalt (IFLA, 2013):

- Ny teknologi vil både utvide og begrense hvem som har tilgang til informasjon. Mennesker som ikke mestrer grunnleggende leseferdigheter og digitale verktøy, vil møte stengsler på stadig flere områder. Informasjonskompetanse blir mer verdt.
- Nettbasert undervisning vil demokratisere global læring. Livslang læring vil øke i verdi, og ikke-formell og uformell læring vil bli mer anerkjent.
- Grenselinjene for personvern og databeskyttelse vil bli definert på nytt.

- Alltid oppkoblede samfunn vil lytte til og gi innflytelse til nye stemmer og grupper.
- Offentlige tjenester blir mer bruker-fokuserte, og offentlig forvaltning mer åpen for innsyn.
- Trendene utvikler seg raskt og er ofte på kollisjonskurs med hverandre. De får ringvirkninger for bibliotekenes rolle og tjenester verden over, og bibliotekene må ta inn over seg de ulike scenarioene som trendene åpner for.

Bibliotekene i verden er høyst forskjellige, fra biblioteket i San Francisco som har ansatt en sosialarbeider siden femten prosent av de besøkende er hjemløse, til de kinesiske bibliotekene som er utsatt for sensur. Rapporten *State of the Nordic region* (Nordiska ministerrådet, 2018) melder at de nordiske landene scorer høyt på bibliotekbruk. Finland ligger høyest med 8,9 bibliotekbesøk per innbygger, Danmark har 6,6 besøk, Sverige har 6,3 besøk, og Norge på sisteplass med 4,7 bibliotekbesøk per innbygger.

Tendensen i de norske bibliotekene er synkende utlånstall og stigende besøkstall. Ifølge *Nasjonalbiblioteket* (u.a.) har utlån av bøker for voksne falt med 3,3 millioner siden 1987, mens utlån av barnebøker har økt med 2,1 millioner i samme periode. Økningen i besøk i norske folkebibliotek, bare mellom 2014 og 2017, lå på nesten 3 millioner. Nasjonalbibliotekar Aslak Sira Myhre forklarer dette med at bibliotekene i denne perioden arbeidet målrettet for å bli en "arena for offentlig samtale og debatt", jfr. *Folkebiblioteksloven*. Sira Myhre konstaterer at synkende utlånstall samsvarer med en økning i informasjonssøking på internett, og om lesevaner generelt (Klassekampen, 2019).

4. Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 : Rom for demokrati og dannelse.

I norske folkebiblioteks 200-årige historie har grunntanken vært at befolkningen skal ha lik tilgang til kunnskap og kultur, og bidra til økt leseglede. Lik tilgang til informasjon sies å være en forutsetning for et reelt demokrati, å kunne følge og/eller delta i den jevne samfunnsdebatten, samt at det kan motvirke sosiale ulikheter. Grunntanken står støtt, men forandret seg, og utviklingen later til å gå raskere og raskere år for år. Bibliotekene framstår som åpnere, mer inkluderende og tilgjengelige.

Den reviderte folkebiblioteksloven og *Nasjonal bibliotekstrategi 2015 –2019* bærer bud om en stor satsning på folkebibliotekene som en eventarena med fokus på debatt, opplysning og kunnskap. I *Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023* pekes det på behovet for at folkebibliotekene, i samarbeid med fag- og forskningsbibliotekene, setter økt fokus på kunnskapsformidling som både kan produsere og dele kvalitetssikret informasjon og forskning. Tilgangen til informasjon er enorm, men løgn, desinformasjon og propaganda i den digitale offentligheten gjør det vanskeligere enn noensinne å skille ut fakta.

Bibliotekene skal være en nøytral motkraft mot falske nyheter og forvrengte fakta. Dagens informasjonssamfunn stiller store krav til enkeltmenneskets kritiske sans og utvidet forståelseshorisont, og man trenger øvelse i å vurdere ulike typer informasjon. En satsing på bibliotekene kan bidra til at kommunens innbyggere får økt dannelse og evne til kritisk refleksjon, tar vare på og formidler kulturarv, gir flere muligheten til å delta på kulturaktiviteter og bygger fellesskap når møteplasser tilbys. Dette vil igjen kunne styrke ytringsfriheten.

Bibliotekene skal ifølge den nasjonale strategien også spille en sentral rolle i integrering, og utvikle sin rolle som serviceinstitusjon for alle kommunens innbyggere. Biblioteket er ypperlig i den forstand at det er enkelt å tre inn i som kommunal inngangsport. Folkebibliotekene er også blant de mest benyttede gratistilbudene. Kultur har samfunnsbyggende kraft!

Den nye bibliotekstrategien legger føringer på at det bør satses på økt samarbeid mellom skolebibliotek og folkebibliotek, og mellom folkebibliotek og høyskole- og universitetsbibliotek. Den digitale kompetansen til innbyggerne bør styrkes, slik at lik tilgang til informasjon blir reell. Bibliotekenes digitale formidling og samling bør styrkes, slik at man lettere finner kvalitetssikret informasjon.

Et annet mål er at bibliotekene skal nå nye brukere med litteratur og lesing. Det skal gjøres gjennom aktiv formidling og oppsøkende virksomhet. En satsning her kan bidra til å styrke de norske språkene.

Bibliotekene skal stå frem som bærekraftige organisasjoner innen klima og miljø, og valg av avfallshåndtering og andre klimaeffektive løsninger er nå høyaktuelt.

Nasjonalbiblioteket har det overordnede ansvaret for at folkebiblioteksektoren er framtidsrettet, og spiller en viktig rolle med tanke på å videreutvikle folkebibliotekene til relevante og verdifulle institusjoner som skal bidra til folkeopplysning og dannelse for befolkningen. Nasjonalbiblioteket er dermed en sentral støttespiller og ressurs.

5. Strategiske mål og visjoner

Overordnede mål: kommunale, nasjonale og internasjonale målkart.

I arbeidet med ny handlingsplan har biblioteket tatt utgangspunkt i Karmøy kommunes *Strategisk målkart, visjon og verdier* (Karmøy kommune, 2018), *Kommunedelplan kultur 2016 – 2025* (Karmøy kommune, u.a.), *Nasjonal bibliotekstrategi 2020 –2023* og *FNs bærekraftmål*.

I kommunens strategiske målkart er det spesielt to mål som er på linje med folkebibliotekets virksomhet, og de nasjonale lover og strategier som er utarbeidet for biblioteksektoren: 1) Utvikle og gi framtidsretta tjenester 2) Inkluderende og mangfoldig kommune. Disse målene handler om å være i forkant av framtidige behov og å bli heldigital, og å ha rom for alle og gi muligheter for den enkelte.

Kommunedelplan kultur 2016 – 2025 har flere ulike satsingsområder:

- kultur for alle
- frivilligheten i Karmøy
- ung kultur
- kulturelt aktive eldre
- karmøykunstnere og kunstformidling
- kulturarv
- kulturbasert reiseliv og kulturnæringer
- arena for kultur

Folkebiblioteket vil i denne handlingsplanen ha en rekke felles målsetninger og tiltak som passer inn i kulturdelplanen: Kultur for alle, frivillighet, kultur for unge og eldre, og generelt være en kulturarena.

Nasjonal bibliotekstrategi 2020 – 2023: Rom for demokrati og dannelse har tre hovedsatsinger: 1) Formidling 2) Samarbeid og utvikling 3) Infrastruktur. Disse målene henger tett sammen og utfyller hverandre. Bibliotekene skal nå nye brukere med kunnskapsformidling, litteratur, lesing, drive folkeopplysning, bli mer synlige i kommune, skole og læringsinstitusjoner, og samarbeide tettere med skolebibliotek på alle nivå. Bibliotekets infrastruktur må styrkes. I alt dette ligger det også at bibliotekene styrker seg på digital formidling og at de digitale samlingene økes. Det forventes at kommuner, og dermed også folkebibliotek, implementerer FNs bærekraftmål der det er relevant og mulig i fremtidige kommunale strategier. Kommunestyret vedtok 16.12 -19 at Karmøy kommune skal gjennomføre en evaluering av FNs bærekraftmål i det internasjonale prosjektet *United 4 Smart Sustainable Cities* som én av fem pilotbyer i Norge. Bærekraftmålene ser miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. Bibliotekenes virksomhet kan støtte opp disse målene ved å bidra til å redusere ulikhet, legge til rette for et inkluderende miljø for livslang læring, satsning på barn og unge, øke tilgangen til informasjons- og kommunikasjonsteknologi, bidra til ansvarlig forbruk (gratisprisnippet og delekultur), og økt samarbeid, for å nevne noe.

Karmøy folkebibliotek har et eget målkart med visjonen *«Biblioteket – synlig for alle!»*. Denne visjonen styrer bibliotekets arbeid med markedsføring og satsningene på nettside, kursing i bruk av sosiale medier, utsendelse av nyhetsbrev på e-post, ukentlige bokspalte Karmøynytt, oppsøkende virksomhet til skoler og andre, og lignende. Det er kommet en ny, funksjonell webløsning av bibliotekets hovedverktøy - biblioteksystemet Bibliofil – og de bibliotekansatte markedsfører biblioteksystemets app, rekrutterer og lærer opp brukere til meråpent-tilbudet. Det er også opprettet et såkalt folkeverksted, men dette har ikke nådd sitt fulle potensiale av mangel på egnet verkstedrom.

Bibliotekets visjon "Biblioteket - synlig for alle!" ligger fast. En del tiltak vil videreføres, mens nye mål og tiltak vil ta utgangspunkt i de nevnte overordnede mål.

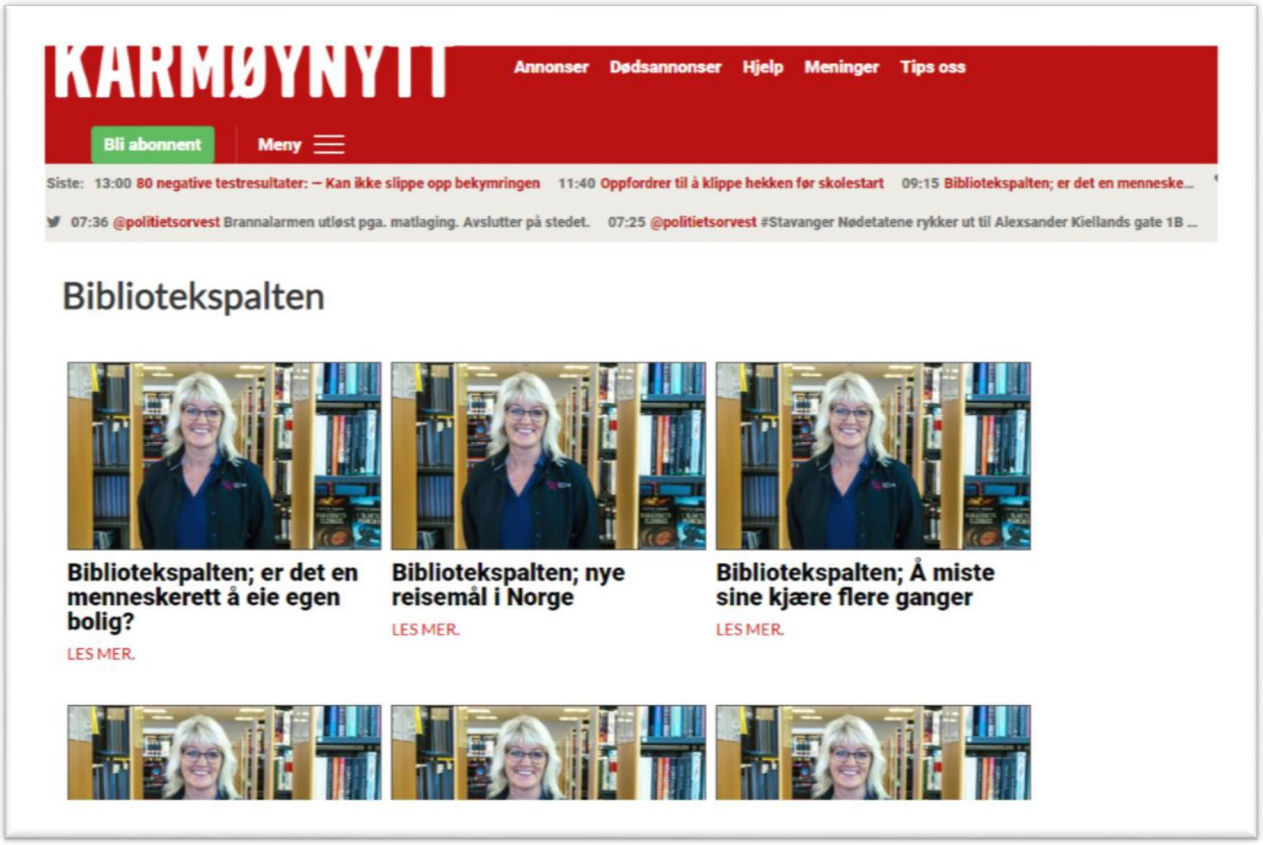

6. Satsingsområder

6.1. Samarbeid mellom folkebibliotek og skolebibliotek

Mål: Tettere samarbeid mellom folkebibliotek og skolebibliotek

I kommunen er det 23 skoler, herunder 6 ungdomsskoler og 18 barneskoler (kommunale og private) (Utdanningsdirektoratet, u.a.). Skolebibliotekarene, som er lærere, har i gjennomsnitt 4 undervisningstimer per uke satt av til skolebibliotek (samlingsutvikling, registering, drift, presentasjon av medier i bibliotekrommet, rydding, med mer). Noen av skolene har bibliotekassistenter i form av elever som rydder i friminutter eller i avsatte skoletimer. Det varierer fra skole til skole hvilken plassering og størrelse det er på skolebibliotekrommet. På enkelte skoler består skolebiblioteket av en bokkasse i hvert klasserom.

Skolene har biblioteksystemet Tidemann, men vil ila nærmeste framtid gå over til Bibliofil, som er det biblioteksystemet Karmøy folkebibliotek og alle andre folkebibliotek i Rogaland

bruker. Dette vil gi en del fordeler, både for elevene (som får et system å forholde seg til både på skole og fritid) og for samarbeidet mellom skole- og folkebibliotek.

Skolenes bibliotekansvarlige møtes noen ganger årlig i nettverksmøter for å dele erfaringer, formidle bøker og lignende. Folkebiblioteket har også stilt på disse møtene etter invitasjon eller eget initiativ. Det er ønskelig at folkebiblioteket kan delta på disse møtene regelmessig, for å lytte, informere og samtale.

Barneteamet i folkebiblioteket besøker alle tredjeklassinger i kommunen årlig, for å gi en kort introduksjon til folkebiblioteket og en presentasjon av nye bøker. Skoleklasser kan også besøke folkebiblioteket etter avtale og få en bokprat og/eller låne bøker. Andre tiltak i samarbeid med skolene og andre aktører som kan nevnes er «Bok og film», som er for alle elever på fjerde klassetrinn, sammen med Kulturskrinet, «Barnebokbad», samt at man informerer om kampanjer og prosjekter som Sommerles.no, Leseknappen, #minskissebok og lignende i rundskriv eller ved besøksrunder.
Fyndordet «Alle fag er lesefag» har ikke materialisert seg i en satsning på skolebibliotek. Lærere holder stort sett ikke bokprat i skolebiblioteket og driver lite med litteraturformidling, skolebibliotekansvarlig får formidlet litt i rykk og napp. Skolebiblioteket er stort sett selvbetjent. Det er behov for et løft i skolebibliotekene, noe folkebiblioteket ønsker å støtte opp om.

Våren 2020 inngikk Karmøy folkebibliotek og skolesektoren i kommunen en avtale med fire skoler i Karmøy kommune om et pilotprosjekt som innebærer en satsning på skolebibliotekene ved Kopervik barneskole, Stangeland ungdomsskole, Skudeneshavn barneskole og Skudenes ungdomsskole (heretter kalt pilotskolene). I samarbeid med folkebibliotek og med en felles handlingsplan, vil disse skolene gjøre en ekstra satsning på sine respektive skolebibliotek, prioritere lesing og leseprosjekter. Pilotprosjektet støttes økonomisk av sektor skole og har i utgangspunktet 1 års varighet, med planlagt oppstart høsten 2020.

Folkebiblioteket vil fortsette å prioritere tredjeklassebesøk, og tar gjerne nye runder med barnebokbad der det kommer muligheter og eksterne midler til dette. Biblioteket vil jobbe på nye måter og med nye verktøy i samarbeid med skolene for å nå flere, og for å gi et leseløft. De nevnte pilotskolene vil få en spesiell prioritet. Tanken er å vise til eventuelle resultater som kan tyde på at det bør satses på alle skolebibliotekene i skolen, og lesing og litteraturformidling i skolen generelt.

Elever må eksponeres for litteratur og litteraturformidling ofte, dersom de skal bli gode lesere. Mangfold, utvalg, å friste med bøker, sørge for at rett bok kommer til rett leser, høytlesing, morsomme, interessante lærerike leseprosjekter. Lesetid hver dag både på skolen

(15-20 minutter) og hjemme (15-20 minutter) er meget viktig og bør prioriteres høyt. Alle lærere kan bli litteraturformidlere, og øve seg opp til å holde bokprat jevnlig. Leseglede er nøkkelen til å bli en erfaren, vurderende leser.

Karmøy folkebibliotek har, med støtte fra Rogaland fylkesbibliotek, gått til innkjøp av podcastutstyr. Folkebiblioteket ønsker å produsere korte episoder á 10 minutter, med arbeidstittelen «Bokfriminuttet» for skoleelever på forskjellige trinn. Her vil to bibliotekarer og/eller gjester samtale om bøker for målgruppen. Budskapet vil kort fortalt være at lesing er gøy og at det finnes noe for alle. Podcasten deles med skolene, gjerne etter en avtalt sendeplan tilpasset skolens ønsker, og bibliotekets boksamling og kapasitet. Klassene kan lytte til dette i plenum. Det er mulig det også vil produseres videoer.

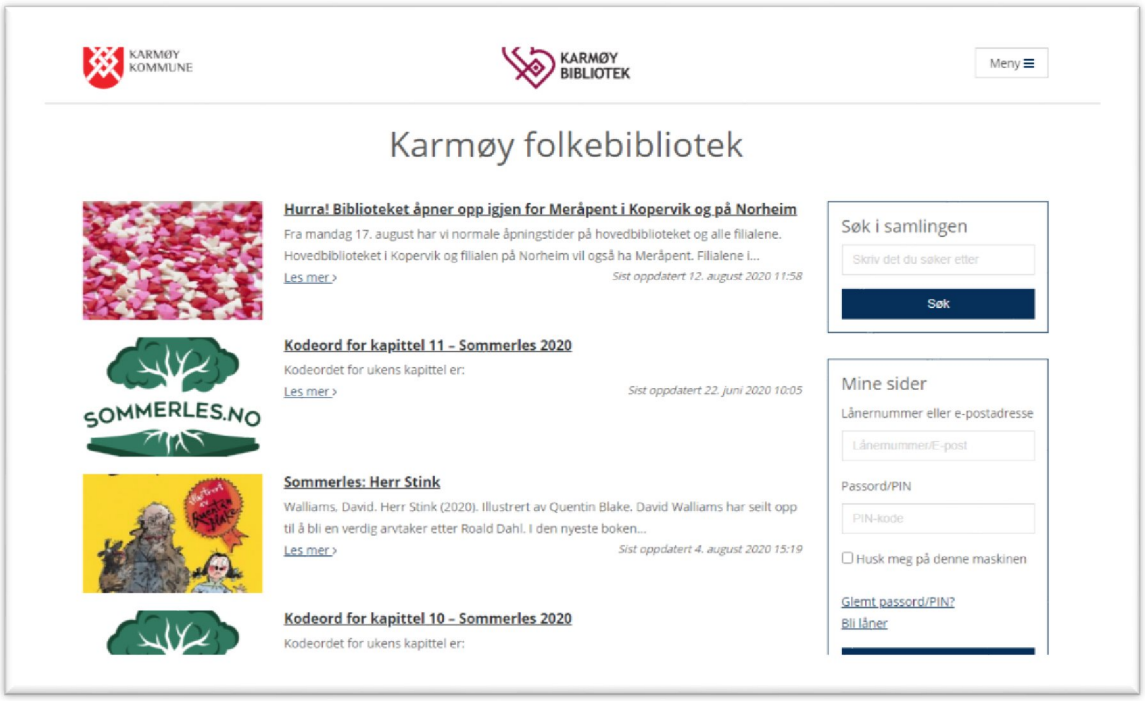

Målgruppen for hjemmesiden er alle litteraturinteresserte, men det vil gjøres en ekstra satsning på barn, unge, lærere og skolebibliotekarer. Podcaster, videosnutter, egenprodusert innhold om kildekritikk, folkeopplysning med mer vil også finnes her. Tanken er at andre bibliotek i Norge skal kunne bruke innholdet fritt.

Tiltak:

- Oppsøkende virksomhet med bokprat
- Bidra til at lærere kan holde bokprat i skolebiblioteket
- Bokfriminuttet, podcast og videosnutter
- Litteraturformidling og folkeopplysning på www.folkebibliotek.no

6.2. Digitale tjenester

Mål:

- **Øke befolkningens kompetanse innen kritisk tekstkompetanse**
- **Treffe brukere og ikke-brukere på flere plattformer**
- **Bidra til livslang læring**

Karmøy folkebiblioteks nettside www.folkebibliotek.no og sosiale medier er blitt en integrert del av biblioteket. Ikke minst har situasjonen som oppsto rundt Covid-19 vist hvor viktig det er å ha en oppdatert, interessant, relevant og innbydende hjemmeside. Eventer har flyttet seg online i rekordfart siden 12. mars 2020, og det er svært sannsynlig at det fører til en varig endring i folks vaner, selv etter at de tradisjonelle fysiske møteplassene åpner opp igjen som normalt, eller tilnærmet normalt (NRK, 2020). Lignende situasjoner kan raskt oppstå i framtiden, og det er viktig å ha flere bein å stå på med hensyn til formidling og møteplasser.

Tilgjengelighet, infrastruktur, folkeopplysning og kildekritikk er nevnt flere ganger i dette dokumentet. Hva er da bedre enn at biblioteket driver folkeopplysning i form av relevante nettartikler med kvalitetssikret innhold, og generelt viser til gode, trygge kilder? Med en storsatsning på nettsiden og digital formidling kan biblioteket nå et stort, viktig segment: ikke-brukerne.

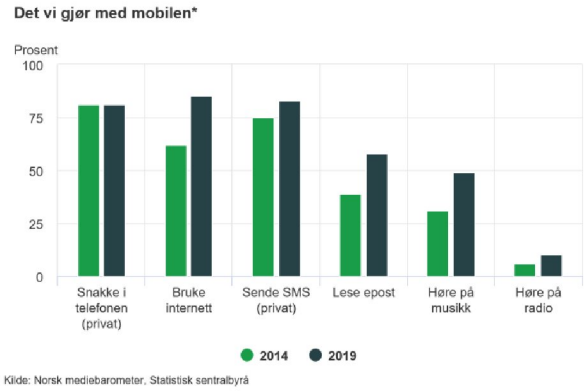

Kilde: Norsk mediebarometer, Statistisk sentralbyrå

Internett er selve arenaen der seriøse informasjonsaktører kan gi usannheter og propaganda motbør. Gjennom sosiale medier kommer biblioteket sannsynligvis i kontakt med mennesker som ikke nødvendigvis besøker biblioteket så ofte fysisk - det later til at det er lav terskel for å kontakte biblioteket i disse kanalene. Man er dessuten i dialog med følgere, og det er slett ikke en ren informasjonskanal, men en unik mulighet både til å lytte og gi tilbakemeldinger til brukerne. SSB la i 2018 fram tall som viser at folk i alderen 9 - 79 år bruker 73% sosiale medier hver dag, og befolkningen er i økende grad på nett, gjerne via sin smarttelefon (SSB, 2020). Mange potensielle bibliotekbrukere nås ved at biblioteket er mye mer synlig, til stede og aktiv på nett. Konkurransen om oppmerksomhet er stor.

En stor satsning har som nevnt vært den digitale lesekampanjen rettet mot barn i 1.-7. klasse, *Sommerles.no*.
Karmøy folkebibliotek deltok første gang i 2019, og besøkte alle grunnskolene for å promotere kampanjen. Det har vært god oppslutning om *Sommerles.no* (33,3 % av elevgrunnlaget i Karmøy). Utlånet av barnelitteratur økte merkbart, og det ble i Karmøy lest 16 472 bøker *Sommerles.no* i 2019 (Vestfold og Telemark fylkeskommune, u.a.). *Sommerles.no*s promoteringsmateriell og premier koster litt, men biblioteket fortsetter sin deltakelse i prosjektet. Kampanjen medvirker til at tilegnet lesekompetanse og ordforråd ikke tapes i løpet av skoleferien.

Sommerles.no bidrar til at nye brukere kommer for å låne - barn sammen med voksne, samt at leselysten fortsetter inni ungdomsårene og voksenlivet.

I dag er vi i økende grad fortrolige med digitale møtesteder, sosiale medier, zoom, teams og skype, og begreper som skjermtid og strømming er nå en del av den alminnelige dagligtalen. Folkebiblioteket ønsker å være en solid aktør på den digitale arenaen, og vil satse på både strømming, podcast og videoer. Likevel ønsker vi i fortsettelsen at folkebiblioteket er et naturlig sted å møtes ansikt til ansikt for samtale og debatt. Biblioteket ønsker å legge til rette for muligheten til å møte meningsfeller og meningsmotstandere, på tvers av sosiale skillelinjer, generasjoner, kulturer og interesser. I mange tilfeller er bibliotekets arrangementer gratis og åpne for alle, eller de koster en beskjeden sum, og når bredt ut tematisk. Strømming og deling av arrangementer på nett er både demokratisk, inkluderende, miljøvennlig og nettverksbyggende.

Covid-19-pandemien har vist hvor viktig det er å ha flere plattformer, eller bein, å stå på. Folkebiblioteket trenger på sikt mer funksjonelle lokaler, slik at det ikke er nødvendig å trille bort hyller, sette fram stoler, bygge scene, rigge lyd – men at alt dette er klappet og klart i en egnet sal – og at det er innrettet for opptak og strømming. Ikke minst savnes dette på alle bibliotekets filialer. Med hensyn til fysiske arrangementer og virtuelle møter sier både bibliotek og befolkning "Ja takk, begge deler". Det er et sterkt ønske om å relokaliseres til nytt kulturhus der man kan drive sambruk av saler, scener, kafe, møterom og folkeverksted. Den 15.06.20 ble det gjort et prinsippvedtak i kommunestyret om nytt kulturhus, der man ser behovet for et moderne hus med flere funksjoner. Samlokalisering med flere kulturfunksjoner i nytt kulturhus vil være ideelt for utviklingen av bibliotekets tilbud og tjenester
Biblioteket planlegger faste tidspunkt på en av ukedagene, der publikum kan booke en time med en bibliotekar for å få opplæring og informasjon i nettbruk og hvordan finne frem i informasjonsjungelen.
De ansatte har blitt kurset i bruk av sosiale medier, og det er laget en strategi for oppfølging, innlegg og utnyttelse av postene. Biblioteket samarbeider også med andre institusjoner, aktører og sider om deling av poster og arrangementer, for å nå flere, og dermed de rette, følgerne.

Det er i dag relativt lite litteraturformidling og folkeopplysning på bibliotekets hjemmeside, med noen unntak. Hjemmesiden ble ny i 2019, og inneholder stort sett åpningstider, arrangementskalender, link til digitale tjenester, kontaktinformasjon, mulighet for katalogsøk og nokså mye informasjon om bibliotekets tjenester og retningslinjer. Framover må det derfor produseres mer innhold, det må deles i sosiale medier og linkes mellom folkebibliotek.no og Bibliofil. Nettsiden må framsnakkes overfor bibliotekets besøkende, og arrangementskalenderen vil ikke lengre være tilgjengelig i fysisk form, men på hjemmeside og i sosiale medier.

Ved hjelp av tjenesten *Mailchimp* kan man så ofte som ønskelig, sende ut nyhetsbrev til de som abonnerer på dette. Det vises da til egen hjemmeside og arrangementskalender.

Biblioteket ønsker å produsere podcast og videosnutter, rettet mot barn, skoleelever, lærere og skolebibliotekarer. Alle andre brukere og potensielle brukere er dessuten viktige målgrupper, så biblioteket ønsker også å produsere podcaster med innhold myntet på disse målgruppene. Utstyr er innkjøpt.

Tiltak

- **Gi opplæring i tekstkompetanse, kildekritikk, informasjonssøk og digitale verktøy**
- **Opplæring på PC, iPad og internett og bibliotekets apper for eldre**
- **Profesjonalisere tilstedeværelsen i sosiale medier**
- **Videreutvikle bibliotekets hjemmeside**
- **Nyhetsbrev på e-post**
- **Den digitale, nasjonale lesekampanjen for elever i 1. - 7. klasse. Sommerles.no**
- **Arrangementer på nett**

6.3. Arrangementer

Mål:

- **Biblioteket skal være en sentral møteplass for integrering, mangfold og kreativitet**
- **Økt leseglede og leselyst**
- **Biblioteket skal være en aktiv formidler av kunnskap og litteratur**
- **Nå nye brukere innen forskjellige segmenter, med hovedvekt på ungdom**
- **Biblioteket skal ha tilrettelagte lokaler for et moderne bibliotek, som innfrir nye krav til funksjonalitet**

Seks år etter at revidert biblioteklov trådte i kraft har Karmøy folkebibliotek fått en viss status som en arena for samtale og debatt. Det har blitt holdt en rekke vellykkede arrangement om alt fra dialekter til lokal krigshistorie og forfatterbesøk både på hovedbiblioteket, filialer og i eksterne lokaler. Biblioteket har blant annet et fast samarbeid med Karmøynytt om arrangementsserien"Karmøydebatten". Ordføreren i Karmøy besøker hovedbibliotek eller filial en gang per måned og holder "Ordførerens time", der publikum kan slå av en prat. Biblioteket har også foretatt høytlesning på bo- og behandlingshjem i kommunen.

Hovedbiblioteket har et lite folkeverksted med to 3D-printere, vinylkutter, varmepresse og symaskin. Det holdes jevnlig kurs i 3D-design og –printing, vinylkutting og overføring med varmepresse, og i tillegg arrangeres det perleverksted og kodekurs. Disse arrangementene holdes gjerne i Grottå, hovedbibliotekets egen ungdomsavdeling. Grottå ligger litt for seg selv, og der finner man et lite gamingrom (hvor biblioteket huser PS FIFA-turneringer med jevne mellomrom), sitteplasser, ungdomsbøker, grafiske romaner, manga og en rikholdig Fantasylitteratursamling.

I Grottå holdes det også hver sesong bokprat for ungdom og andre som er interessert i ungdomslitteratur. Med midler fra EU-prosjektet *READ ON*, som *SILK* er partner i, har biblioteket også tatt initiativ til, og gjennomført såkalte barnebokbad i ungdomsskolen, samt opprettet et nytt prosjekt for kreativ skriving, med ungdom som målgruppe, kalt

#minskissebok. Kjernen i prosjektet er brukermedvirkning, ettersom skissebøkene vil bli en del av bibliotekets samling.

Det har blitt søkt midler til å sette i gang et prosjekt rundt lesesirkel som terapi for unge voksne i forbindelse med bibliotekets satsning på psykisk helse. Ifølge den nasjonale bibliotekstrategien skal folkebibliotekene bidra i arbeidet med folkehelsen, og sammen med avdeling for folkehelse har biblioteket hatt flere arrangement med psykisk helse som tema.

Mange bibliotek har de senere årene hatt suksess med å spisse sitt tilbud og snakke tydeligere til én målgruppe framfor en annen. Et eksempel på et bibliotek som med hell har eksperimentert med målgrupper er Deichman Biblo Tøyen, som nylig ble kåret til "et av verdens kuleste steder for barn" av *TIME Magazine* (Nettavisen, 2019). Ifølge bibliotekets egne sider er det «fylt av bøker og opplevelser kun for deg mellom 10 og 15 år (voksne ingen adgang)» (Deichman, u.a).

Ungdom er en lunefull brukergruppe, og biblioteket savner flere ungdommer som brukere. Erfaringer fra andre bibliotek viser at brukermedvirkning er veien å gå her. Ungdom må få større eierskap til bibliotekets samling, tjenester, tilbud og arrangementer. Forskjellige tiltak er allerede prøvd, med vekslende hell, men biblioteket ønsker i det videre å satse enda sterkere på brukermedvirkning. Mer om dette i kapittel 9, Brukermedvirkning.

Biblioteket har samarbeidet flere ganger med Naturvernforbundet og naturforvalteren i kommunen om aktiviteter for barn og barnefamilier, som bygging av insekthotell, fuglekasser og ekornmatere.

Bibliotekets ansatte besøker barnehager og holder eventyrstunder, samt at folkebiblioteket er deltaker i prosjektet Språkløyper, en språksatsning i utvalgte barnehager. Det er plassert ut barnebokkasser i naturen, som blir et turmål der man kan drive høytlesning med språktrening som mål. Som nevnt driver biblioteket også oppsøkende virksomhet, i form av at skoler, ungdomsklubber, lag og foreninger får besøk og bokprat om ferske bøker.

Arrangementer på bibliotekets filialer

Arrangementer som «Stedsnavn og bilder», «Krigen på Karmøy», «Dialekter på Karmøy» og «Ordførerens time» har også hatt sine runder på bibliotekets filialer. Det må nevnes at det som trekker publikum i Skudeneshavn og Åkrehamn, later til å være uinteressant for folk på Norheim. Dette er noe utfordrende, og gjør at de tre filialene nok burde få en mer spisset profil.

Et par arrangementer kan nevnes: vinylkutterverksted for barn på Åkrehamn filial var vellykket, og Skudeneshavn filial har nylig opprettet en populær drop-in bokkafé - "Hva

leser du nå?", hvor de frammøtte over en kopp kaffe uformelt deler boktips, og det er også en strikkegruppe på gang for 6.-10. klasse. I samarbeid med Husfliden.

Eksterne samarbeidspartnere ved arrangementer

I Storhall Karmøy i Veavågen står et såkalt #ParkertPiano, som alle som ønsker kan benytte, og det arrangeres jevnlig konserter med elever fra Karmøy kulturskole. Der har biblioteket også opprettet et #ParkertBibliotek, som er et minibibliotek hvor besøkende kan levere en bok i bytte mot å ta en ny. Dette er bøker utenom bibliotekkatalogen og ren delekultur.

Karmøy folkebibliotek er en av samarbeidspartnerne til *Skudeneshavn Internasjonale Litteratur- og kulturfestival (SILK)*. Innenfor disse rammene er biblioteket medarrangør på festivalen hver høst, i tillegg til andre arrangement som blir holdt av festivalen gjennom året. Arrangementene er godt besøkt. *SILK*-arrangementene holdes naturlig nok i Skudeneshavn, hvor publikum kan nyte en forfriskning under arrangementet. Gjennom *SILK*-samarbeider har også biblioteket kunne arrangere en del opplegg for barn og unge med midler fra EU-prosjektet *READ ON*.

Tiltak:

- **Fortsette å programmere aktuelle tema og gjester**
- **Videreføre samarbeidet med SILK-festivalen og andre/nye partnere**
- **Videreutvikle folkeverksted**
- **Opprette lesesirkler – ekstra fokus på ungdom**
- **Øke markedsføring via skolene**
- **Søke eksterne prosjektmidler til arrangementer**

6.4. Brukermedvirkning

Mål:

- **Biblioteket skal gi framtidsrettede tjenester**
- **Biblioteket skal være en åpen, inkluderende og samfunnsbyggende institusjon**
- **Biblioteket skal bidra til økt livskvalitet for kommunens innbyggere**
- **Flere brukergrupper skal benytte bibliotekets tjenester**

Tradisjonelt sett har bibliotekene vært medieorienterte, med fokus på bøkene og samlingen. I dag er fokuset nødt til å ligge på brukeren – og det er en mangslungen gruppe. Ikke minst finnes det en stor del ikke-brukere. Biblioteker er ikke en samling dokumenter eller en "katalog", biblioteket handler om mennesker, det er et knutepunkt, og det er i stadig utvikling. I kulturmeldingen *Kjelder til kunnskap og oppleving* (Kulturdepartementet, 1999) leser man at "Samfunnsrolla for biblioteka ligg i skjeringspunktet mellom kulturpolitikk, utdanningspolitikk og ein politikk for å styrkja demokratiet. Biblioteka er viktige når det gjeld utdanning og informasjonstilgang, litteratur- og kulturformidling. Ut frå det demokratiske aspektet må målet vera å leggja til rette for at einskildmennesket kan delta aktivt i og påverka samfunnet."

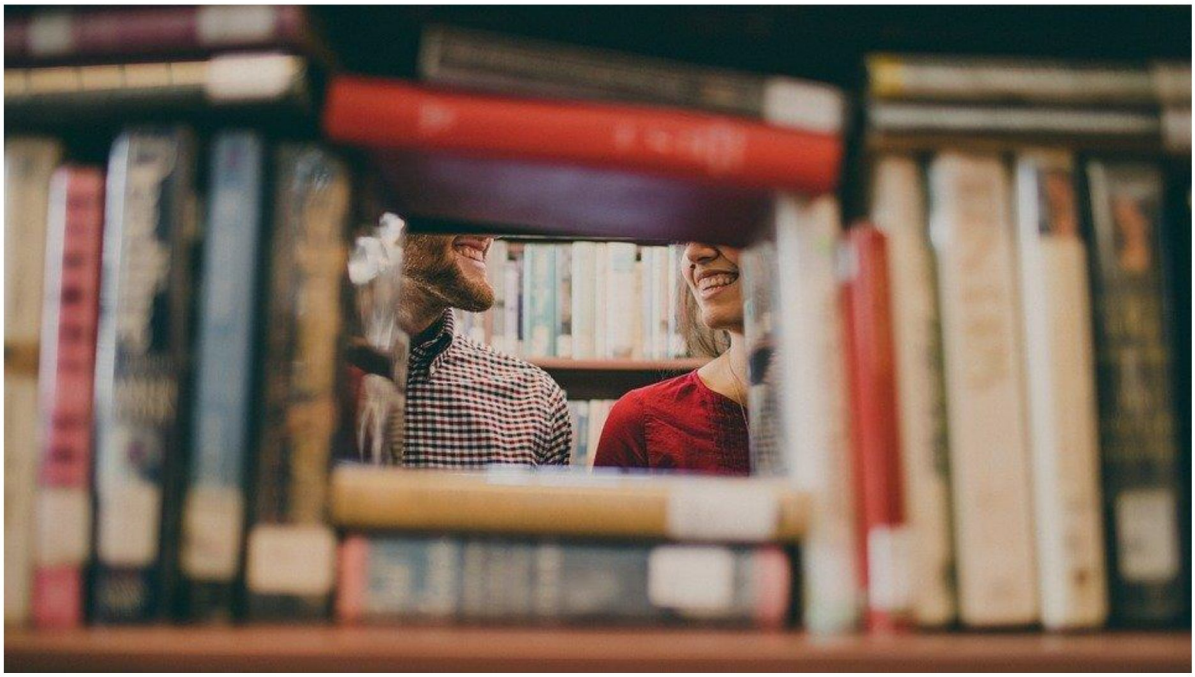

Et "verktøy" som er kommet for å bli er *brukeren*. Etter hvert som biblioteket skal fortsette å stadig utvikle nye tjenester, kompetanse og å tilby opplevelser, så er brukeren en stadig viktigere ressurs. Derfor kan det være formålstjenlig å se på bibliotekhverdagen som et slags laboratorium. Hver dag har man muligheter til å arbeide med brukermedvirkning.

Brukermedvirkning er ikke det samme som å la brukerne bestemme, eller at man ganske enkelt spør brukerne hva de ønsker. Som folkebiblioteket gjerne har erfart, har ikke alltid bibliotekbrukerne en klar idé om hva de ønsker, eller hva som er mulig. Likevel finnes det velprøvde metoder for å avdekke brukernes behov og for å inkludere dem. Målet er å få dyp forståelse for brukernes behov og å sette denne viten ut i livet. Denne forståelsen må komme utenfra – i kontakt med menneskene i det samfunnet biblioteket betjener.

Bibliotekbrukere må være med å definere fremtidens bibliotek, og ansatte og eiere av folkebiblioteket **må** ta på brukerbriller og lytte med.

Flere konkrete og utprøvde metoder for å sikre brukermedvirkning er beskrevet i dokumenter som eksempelvis "*Slip brugerne løs på biblioteket. Kogebok til brugerinddragelse*"(Hovedbiblioteket Århus, 2009).

Tiltak:

- **Brukermedvirkning som drift.**
- **Oppsøkende virksomhet. Barnehager, skole, arbeidsplasser, og lignende.Opprette flere tjenester- og/eller tilbud til innvandrere, flerkulturelle og minoritetsspråklige innbyggere.**

7. Fremtidige mål for Karmøy folkebibliotek - en oppsummering

Karmøy folkebibliotek har jobbet systematisk gjennom mange år for å følge nasjonale føringer for bibliotekdrift. Den nye formålsparagrafen i biblioteksloven har ført til debatter og samtaler, flere møteplasser og oppsøkende og utadrettet formidling ved biblioteket. Alle mål i den tidligere bibliotekplanen for Karmøy folkebibliotek er oppfylt og gjennomført, og nå satses det på nye mål med bakgrunn i nye nasjonale føringer.

Tittelen på *Nasjonale bibliotekstrategi 2020-2023* er «Rom for demokrati og dannelse», og denne vil gjenspeiles i de aktivitetene og målene Karmøy folkebibliotek satser på framover. Ved hjelp av brukermedvirkning, forskjellige samarbeidspartnere og andre målrettede tiltak, kan økt dannelse og muligheter for reell demokratisk deltakelse stilles i sentrum av folkebibliotekets virksomhet. Det holdes jevnlig debatter i folkebiblioteket, man kan møte ordføreren i en uformell setting. Et av målene i strategien er å nå **nye brukere** med litteratur og lesing gjennom aktiv formidling. I det videre ønsker folkebiblioteket å finne flere potensielle brukere, og veien er som nevnt å involvere dem mer direkte, å styrke eierskap til bibliotekets tilbud.

Karmøy folkebibliotek jobber aktivt for å nå barn og unge, men særlig ungdom er savnet som bibliotekbrukere. Biblioteket vil derfor gjøre en større satsning myntet på denne målgruppen. Overfor ungdom kan man slå sammen flere tiltak for å sikre økt evne til kritisk refleksjon, integrering og opplæring, økt samarbeid med grunnskoler og videregående skoler, og brukermedvirkning.

Biblioteket vil benytte seg av forskjellige tiltak og verktøy for å nå målene som er nevnt i denne handlingsplanen: Folkeopplysning via bibliotekets nettside, podcast, strømming, kurse i kildekritikk og digitale verktøy, delta i lesekampanjer og opprette lesesirkler, drive oppsøkende virksomhet - ikke minst til skolene, med mer. Folkebiblioteket har også et håp om mer funksjonelle lokaler, og samlokalisering med flere kulturelle aktører i framtiden.

8. Litteraturliste

Deichman (u.a.). *Deichman Biblo Tøyen.* Hentet 17/8-20 fra: https://deichman.no/bibliotekene/biblo-t%C3%B8yen

FN-sambandet (2020. 13. august). *FNs bærekraftmål.* Hentet 13/8-20 fra: https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal

Folkebiblioteksloven (1986, sist endret 2013, 21. juni). *Lov om folkebibliotek.* Hentet fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1985-12-20-108

Hovedbiblioteket Århus (2009). *Slip brugerne løs på biblioteket. Kogebog til brugerinddragelse*. Hentet 10/8-20 fra: https://www.aakb.dk/sites/www.aakb.dk/files/files/att/slipbrugerneloes_kogebog.pdf

IFLA (2013) *Surfer du på bølgen, eller sitter du fast i en bakevje? Navigering i et informasjonsmiljø i utvikling.* Hentet fra : https://trends.ifla.org/files/trends/assets/ifla-trend-report_norwegian.pdf

Karmøy folkebibliotek (u.a.). *Bibliotekplan i Karmøy kommune.* Hentet 12/8-20 fra: file://admfspriv01/privat$/thjo1/Midlertidig/14044392.PDF

Karmøy kommune (2018, 13. desember). *Strategisk målkart, visjon og verdier.* Hentet 11/8-20 fra: https://www.karmoy.kommune.no/politikk-og-administrasjon/styringsdokumenter/strategisk-malkart-visjon-og-verdier/

Karmøy kommune (u.a.). *Kommunedelplan for kultur 2016 –2025.* Hentet 11/8-20 fra: https://www.karmoy.kommune.no/content/uploads/2018/09/Kommunedelplan-for-kultur-2016-2025.pdf

Karmøy Kommune (u.a.). *Karmøy folkebibliotek.* Hentet 13/8-20 fra: https://bibliotek.karmoy.kommune.no/

Karmøy kommune (2018, 21. november). *Bibliotekets historie.* Hentet 13/8-20 fra: https://bibliotek.karmoy.kommune.no/om-biblioteket/bibliotekets-historie/

Klassekampen (2019, 20. februar). *Voksenlesing i fritt fall.* Hentet 12/8-20 fra: https://klassekampen.no/utgave/2019-02-20/voksenlesing-i-fritt-fall

Karmøy kommune (u.a.). *Handlingsprogram kultur 2016 –2025.* Hentet 11/8-20 fra: https://www.karmoy.kommune.no/content/uploads/2018/10/Handlingsprogrammet-Kommunedelplan-for-kultur-2016-2025.pdf

Karmøy kommune (2020, 17. februar). *Kommunal planstrategi 2020 – 2023*. Hentet 12/8-20 fra: file://admfspriv01/privat$/thjo1/Midlertidig/FORSLAG%20TIL%20PLANSTRATEGI%202020-2023.PDF

Karmøy kommune (2019, 16. desember). *Søknad om deltakelse i United 4 Smart Sustainable Cities (U4SSC) og samarbeid med Augment city*. Hentet 12/8-20 fra: file://admfspriv01/privat$/thjo1/Midlertidig/19137380.PDF

Kulturdepartement (1999, 17. desember) *Kjelder til kunnskap og oppleving. Om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet.* Hentet 13/8-20 fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/096421a48f5a41198dfe43a588e240f7/no/pdfa/stm199920000022000dddpdfa.pdf

Kulturdepartementet (2015). *Nasjonal bibliotekstrategi 2015 –2018. Statens oppgaver og ansvar for utvikling av folkebibliotekene.* Hentet 13/8 -20 fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/e1dd0466444d4d5d9d02e8d6897d38fb/nasjonal_bibliotekstrategi_2015-2018.pdf

Kulturdepartementet (2019). *Nasjonal bibliotekstrategi 2020 -2023. Rom for demokrati og dannelse.* Hentet 13/8-20 fra: https://www.regjeringen.no/contentassets/18da5840678046c1ba74fe565f72be3d/nasjonal-biblioteksstrategi-endelig-uu.pdf

Nasjonalbiblioteket (u.a.). *Historisk statistikk for folkebibliotek. Besøk og utlån 1987 – 2017.* Hentet 12/8-20 fra: https://bibliotekutvikling.no/statistikk/forside/statistikk-for-folkebibliotek/historisk-statistikk-for-folkebibliotek/#folkebibliotek

NRK.NO (2020. 23. mars). *Korona-krisen gir boom for teknologien.* Hentet 13/8-20 fra: https://www.nrk.no/kultur/korona-gir-boom-for-teknologien-1.14952712

Nettavisen (2019, 5. desember). *TIME Magazine – Deichman Biblo Tøyen er et av verdens kuleste steder for barn.* Hentet 13/8-20 fra: https://www.nettavisen.no/nyheter/time-magazine---deichman-biblo-toyen-er-et-av-verdens-kuleste-steder-for-barn/3423890489.html

Nordiska ministerrådet (2018, 8. februar). *State of the nordic region*. Hentet 12/8-20 fra: http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1180241&dswid=-5113

Statistisk sentralbyrå (2020, 6. august) *Fakta om Internett og mobil.* Hentet 13/8-20 fra: https://www.ssb.no/teknologi-og-innovasjon/faktaside/internett-og-mobil

Vestfold og Telemark Fylkeskommune (u.a.). *Om Sommerles.* Hentet 13/8-20 fra: https://sommerles.no/?om&lang=nb

Vestfold og Telemark Fylkeskommune (u.a.) *Statistikk 2019.* Hentet 17/8-20 fra: https://sommerles.no/?admin-stat&y=2019

Utdanningsdirektoratet (u.a). *Grunnskolens informasjonssystem. Karmøy kommune*. Hentet 17/8-20 fra: https://gsi.udir.no/app/#!/view/units/collectionset/1/collection/83/unit/2995/